

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**

Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

---

**Verslag over de doorlichting van Leielandscholen Campus Stella Maris Kortrijk te KORTRIJK**

---

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 34843  
Instelling Leielandscholen Campus Stella Maris Kortrijk  
Directeur Hilde COLLAER  
Adres Sint-Denijsestraat 36 - 8500 KORTRIJK  
Telefoon 056-22.43.12  
Fax 056-25.63.11  
E-mail secretariaat@stellamaris-kortrijk.be  
Website <http://www.stellamaris-kortrijk.be>

Bestuur van de instelling VZW Leielandscholen  
Adres Beverlaai 75 - 8500 KORTRIJK

Scholengemeenschap SGKSO Groeninge  
Adres Doorniksesteenweg 157 - 8500 KORTRIJK  
CLB Vrij CLB Groeninge  
Adres Kasteelstraat 27 - 8500 KORTRIJK

Dagen van het doorlichtingsbezoek 08-01-2013, 09-01-2013, 10-01-2013, 11-01-2013  
Einddatum van het doorlichtingsbezoek 11-01-2013  
Datum bespreking verslag met de instelling 25-02-2013

Samenstelling inspectieteam  
Inspecteur-verslaggever Gino Malfait  
Teamleden Marc D'hoop  
Bart Maes  
Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil  
Externe deskundige(n) Christine De Coninck

# INHOUDSTAFEL

|                                                                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>INLEIDING .....</b>                                                                                                             | <b>3</b>  |
| <b>1 SAMENVATTING .....</b>                                                                                                        | <b>5</b>  |
| <b>2 DOORLICHTINGSFOCUS.....</b>                                                                                                   | <b>7</b>  |
| 2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....                                                                              | 7         |
| 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....                                                            | 7         |
| <b>3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING? .....</b>                                                                   | <b>8</b>  |
| 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden? .....                                                                          | 8         |
| 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen? .....                                                                      | 8         |
| 3.1.1.1 Muzikale opvoeding in het specifiek gedeelte van het bso tweede graad Verzorging-voeding (leerplan D/2012/28) .....        | 8         |
| 3.1.1.2 Project algemene vakken in het bso tweede graad Verzorging-voeding (leerplan D/2012/7841/014) .....                        | 10        |
| 3.1.1.3 BSO tweede graad, het specifiek gedeelte van de studierichting Verzorging-voeding (leerplan D/2010/741006) .....           | 12        |
| 3.1.1.4 Geschiedenis in het tso derde graad Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan D/2003/0279/006) .....                           | 15        |
| 3.1.1.5 TSO derde graad, het specifiek gedeelte van de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan D/1999/0279/022) ..... | 18        |
| 3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....                                                                 | 22        |
| 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....                                                                          | 22        |
| <b>4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....</b>                                                                               | <b>23</b> |
| 4.1 Welzijn.....                                                                                                                   | 23        |
| 4.2 Begeleiding.....                                                                                                               | 23        |
| 4.2.1 Leerbegeleiding .....                                                                                                        | 23        |
| 4.3 Evaluatie.....                                                                                                                 | 25        |
| 4.3.1 Evaluatiepraktijk .....                                                                                                      | 25        |
| 4.3.2 Rapporteringspraktijk .....                                                                                                  | 27        |
| <b>5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....</b>                                                                                        | <b>29</b> |
| <b>6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....</b>                                                                                    | <b>31</b> |
| 6.1 Wat doet de school goed?.....                                                                                                  | 31        |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                                                                                            | 31        |
| 6.3 Wat moet de school verbeteren?.....                                                                                            | 31        |
| <b>7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG .....</b>                                                                                 | <b>32</b> |
| 7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg .....                                                             | 32        |
| 7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg .....                                                       | 32        |

## INLEIDING

### De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

### Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
  - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
    - o het onderwijsaanbod
    - o de uitrusting
    - o de evaluatiepraktijk
    - o de leerbegeleiding
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

### **Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid**

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### **Het advies**

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

### **Tot slot**

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

# 1 SAMENVATTING

De Leielandscholen Campus Stella Maris Kortrijk is een bovenbouwschool en biedt vanuit traditie een exclusief studieraanbod binnen het studiegebied Personenzorg aan. Het betreft de bso-studierichtingen Verzorging-voeding, Verzorging en Organisatiehulp alsook de tso-studierichtingen Sociale en technische wetenschappen (uitsluitend tweede graad) en Jeugd- en gehandicaptenzorg. In aansluiting biedt de school heel wat 7de leerjaren aan. In het bso is dit Kinderzorg, Thuis- en bejaardenzorg en Organisatie-assistentie; in het tso gaat het over Leefgroepenwerking (Secundair na secundair).

De leerlingenpercentages per onderwijsvorm bedragen 60% procent voor het bso en 40% voor het tso. Het aantal meisjes bedraagt 86% van de leerlingenpopulatie.

Naast de hoofdvestiging in de Sint-Denijsestraat is er een tweede vestigingsplaats in de Boerderijstraat waar alle lessen voor de 7de jaren plaatsvinden. Daardoor creëert de school in deze weliswaar oude gebouwen een specifiek pedagogisch klimaat, op maat van deze volwassen leerlingen.

In het studiegebied Personenzorg overlappen enkele studierichtingen met het aanbod in andere scholen van hetzelfde schoolbestuur. Dit wil zijn studieraanbod rationaliseren via een geprofileerd aanbod van studierichtingen per campus.

Op het moment van de doorlichting bevindt de school zich in de ontwikkelingsfase naar de nieuwe organisatiestructuur. In de context van de rationalisering wil het schoolbestuur het pedagogisch project en de daaraan verbonden schoolorganisatie in zijn scholen gelijkgericht maken.

De campus Stella Maris heeft een vrij stabiel leerlingenaantal waarvan een aanzienlijk percentage met schoolse achterstand. Deze is veelal reeds opgelopen in de eerste graad van een andere school.

Kenmerkend voor de leerlingenstroom is zowel een ruim aantal nieuwkomers in de eerste helft van het schooljaar alsook een behoorlijke groep leerlingen die vanuit een degelijk heroriënteringsbeleid de school verlaat.

Uit de beschikbare cijfergegevens kan opgemaakt worden dat veel leerlingen hun studies op de campus Stella Maris succesvol afwerken. Het aantal A-attesten ligt over het algemeen hoger dan de Vlaamse referentiegegevens.

Afgestudeerden binnen de tso-studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg maken meestal de overstap naar het hoger onderwijs. Hoewel de beschikbare cijfers met voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden, blijkt zowel de participatie als het studiesucces van deze leerlingen hoger te liggen dan de Vlaamse referentiegegevens.

Een ruime groep afgestudeerden uit de verschillende 7de leerjaren van het bso kan vrij vlot aan de slag op de arbeidsmarkt. De goede contacten van de school met de talrijke stageplaatsen spelen hierbij een rol. Een kleine groep leerlingen uit het bso kiest om verder te studeren. Het studiesucces van deze leerlingen zit op het niveau van de Vlaamse referentiegegevens.

Het erkenningsonderzoek gebeurde op basis van een representatief staal van vakken uit de basisvorming (geschiedenis en project algemene vakken), het specifiek gedeelte van de 2de graad bso, studierichting Verzorging-voeding (muzikale opvoeding, huishoudkunde, opvoedkunde en verzorging) alsook het specifiek gedeelte van de 3de graad tso, studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (expressie, opvoedkunde, stage en verzorging). Met uitzondering van geschiedenis in de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg worden de onderwijsdoelstellingen in de onderzochte structuuronderdelen voldoende gerealiseerd.

De school werkt vanuit een duidelijke onderwijsvisie die is opgebouwd rond de pijlers 'leren' en 'leven'. De school zorgt voor een brede implementatie van deze visie in de schoolcultuur en in het zorgbeleid. Er wordt sterk ingezet op een positief leer- en leefklimaat en op leerbegeleiding. De school slaagt er goed in om haar visie op leerbegeleiding te realiseren door preventief te werken aan de motivatie en betrokkenheid van de leerlingen en curatief te ondersteunen wanneer nodig. Zij volgt dit proces nauwgezet op en stuurt bij wanneer acties niet het verhoopte effect sorteren. Geregeld worden ook nieuwe acties opgestart.

De school vertrekt voor haar evaluatiepraktijk nog niet vanuit een centraal uitgeschreven visie. Dit heeft onder meer als gevolg dat de cultuur van kwaliteitszorg t.a.v. het geheel van de evaluatie nog onvoldoende is ontwikkeld. Dit betekent echter niet dat de evaluatiepraktijk geen waardevolle elementen bevat. Zo blijkt uit de schooldoorlichting dat de afstemming van de evaluatie op het leerplan in de meeste onderzochte vakken behoorlijk is. Vakgroep- en leraargebonden zijn er ook initiatieven rond het uitwerken van vernieuwende evaluatievormen, soms gekoppeld aan de verkenning van een nieuw leerplan. Het multipliceren van deze interessante en soms originele initiatieven, kan steviger en systematischer.

De school slaagt er vooralsnog niet in om een kwaliteitsvolle, schoolspecifieke rapportering te realiseren als anker van haar pedagogisch project. Vooral voor wat de koppeling tussen de evaluatie- en de rapporteringspraktijk betreft, heeft de school nog een weg te gaan. De school beschikt nochtans via haar leerlingvolgsysteem over heel wat leerlingsspecifieke en relevante info en dit voor zowel de leerbegeleiding als de evaluatie. Deze informatie wordt echter onvoldoende benut in het geheel van de rapporteringspraktijk. Wel is de school recent gestart met het zoeken naar werkwijzen om krachtiger te rapporteren. Ze maakte al een eerste oefening rond kwaliteitsvoller rapporteren over de stages. Het doortrekken van deze zoektocht naar het geheel van de rapporteringspraktijk vormt een boeiende uitdaging. De aanwezige synergie van de schoolleiding en de vakgroepen biedt garanties om dit gezamenlijk te realiseren.

Uit de doorlichting blijkt dat de school over voldoende beleidskracht beschikt, vertrekkend vanuit een motiverende en inspirerende leiderschapstijl.

Vanuit dezelfde vaststelling wordt de school ook in staat geacht om de tekorten in de leerplanrealisatie voor geschiedenis in de 3de graad tso, studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg op eigen kracht bij te sturen. Het komt er op aan om het onderwijsleerproces en de evaluatie volledig op de leerplandoelen af te stemmen.

## 2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

### 2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

| Structuuronderdeel                      | Basisvorming            | Specifiek gedeelte                                         |
|-----------------------------------------|-------------------------|------------------------------------------------------------|
| Graad 2 BSO Verzorging-voeding          | project algemene vakken | huishoudkunde, muzikale opvoeding, opvoedkunde, verzorging |
| Graad 3 TSO Jeugd- en gehandicaptenzorg | geschiedenis            | expressie, opvoedkunde, stage, verzorging                  |

### 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

#### Logistiek

##### Welzijn

Veiligheid

#### Onderwijs

##### Begeleiding

Leerbegeleiding

#### Onderwijs

##### Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

### 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

#### 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

##### 3.1.1 *Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?*

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

##### 3.1.1.1 **Muzikale opvoeding in het specifiek gedeelte van het bso tweede graad Verzorging-voeding (leerplan D/2012/28)**

###### **Voldoet**

De leerplanrealisatie voldoet. Het geboden muziekonderwijs kenmerkt zich door een vitale uitbouw van de realisatie met het nieuwe leerplan. Ook de evaluatie krijgt daardoor een vernieuwd, dynamisch elan.

**Onderwijsaanbod** De verkenning en de omgang met het gloednieuw leerplan is met heel wat energie aangepakt. Dit resulteert in een boeiende opstart van vernieuwend muziekonderwijs dat goed is afgestemd op de doelgroep en op de specificiteit van de studierichting. Het voorgelegde lesmateriaal etaleert een interessante behandeling van leerdoelen en leerinhouden. Gelet op het tijdstip (september 2012) waarop dit nieuwe leerplan werd ingevoerd, is de leerplanbehandeling uiteraard volop in ontwikkeling. Het verkavelen van de leerdoelen in het drieluik werkmap, musiceermateriaal en opdrachten biedt de leerlingen een stevige houvast. Binnen dit drieluik is de visie van het vigerend leerplan zeer herkenbaar, met name muziek als stimuli binnen de persoonlijkheidsontwikkeling van de leerling enerzijds en verkenning van de mogelijkheden met muziek binnen het domein van de zorg anderzijds.

Uit lesobservatie blijkt het doordacht afwisselen van verschillende muzikale omgangsvormen. Bij de leerplanbehandeling van de leerdoelen inzake het vocaal musiceren is zowel het voorzingen als de klavierbegeleiding voortreffelijk. De samenstelling van het liedrepertoire is interessant en volgens de leerplancriteria. Bij het samenzingen kan best meer aandacht besteed worden aan de stemopwarming.

Het verkennend en oriënterend luisteren vertrekt vanuit zorgvuldig geselecteerde fragmenten, met aandacht voor de genrevrije benadering van het muziekbeluisteren.

De gekozen beeldfragmenten zijn representatief t.a.v. de behandelde leerinhoud. Voorts zijn deze voortreffelijk gedoseerd qua duur en van een behoorlijke technische kwaliteit. De variatie binnen de ingezette beeldfragmenten speelt goed in op de belangstelling van de leerlingen.

De lesopbouw voorziet ruim in onderwijsleergesprekken en biedt voldoende spreekkansen aan de leerlingen. De spreekdurf van de leerlingen is behoorlijk, het gebruik van het algemeen Nederlands is matig.

De projectwerking zoals bijvoorbeeld de muziek met en voor de grootouders is waardevol en biedt vanuit het muziekonderwijs een belangrijke inkleuring van de studierichting Verzorging-voeding. De invulling van het project is kwaliteitsvol en brengt voor de leerlingen zowel uitdaging als inspiratie.

Evenzeer belangrijk is dat de leerplanrealisatie voor muzikale opvoeding binnen de 2de graad Verzorging-voeding een mooie opstap is naar het vak Expressie binnen de 3de graad.

De aanwezige attitude van reflectie over het muziekonderwijs vormt een waardevolle bron bij het verder streven naar kwalitatieve muziekeducatie.

**Uitrusting** De akoestiek van het muzieklokaal is goed, het schoolmeubilair is voortreffelijk. Het lokaal is voorzien van de minimale materiële eisen zoals in het leerplan vastgelegd. De ICT-mogelijkheden alsook internet zijn aanwezig en worden bij de leerplanbehandeling op een adequate manier ingezet.

**Evaluatiepraktijk** De school kiest voor permanente evaluatie. Deze keuze leunt goed aan bij het leerplanconcept. De leerlingenresultaten zijn over het algemeen behoorlijk. Naar aanleiding van het nieuwe leerplan is een nieuw en inspirerend evaluatiemodel uitgewerkt dat momenteel in een proeffase zit. Het is aangewezen om deze proeffase zorgvuldig te evalueren en daarbij goed te waken over het criterium van de haalbaarheid. Het concept en de uitwerking leveren in elk geval een aanzienlijke meerwaarde op t.a.v. de vroegere evaluatiepraktijk.

**Leerbegeleiding** De grootte van de lesgroepen is beheersbaar. Het gloednieuw lesmateriaal is degelijk uitgewerkt, zowel naar inhoud als naar vormgeving en opmaak. De inleiding en het leerstofoverzicht bij de aanvang van de les geven de leerlingen een duidelijk zicht op de inhoud van het geboden muziekonderwijs. Het verdient aanbeveling om de leerbegeleiding strikter te koppelen aan het nieuwe evaluatiemodel en dit uitdrukkelijk bij het nieuw lesmateriaal te noteren. Op deze manier krijgen de leerlingen immers een duidelijker zicht op de verwachting inzake kennen en kunnen. Dit zal bij een aantal individuele leerlingen allicht ook hun soms te vrijblijvende attitude t.a.v. de muziekles wegwerken.

**Deskundigheidsbevordering** Er worden ruimschoots inspanningen geleverd voor het volgen van vakgerichte nascholing. In de lespraktijk is ook zichtbaar dat sommige interessante zaken van daaruit in het verstrekte muziekonderwijs worden geïmplementeerd. Dit geldt in het bijzonder voor de evaluatiecriteria t.a.v. de verschillende muzikale omgangsvormen alsook de vakgebonden attitudes. De gevolgde nascholing resulteert voorts in uitwisseling van repertoire en lesmateriaal bij nieuwe leerplaninhouden. Inzake de vakgroepwerking is het aangewezen om deze te verruimen zodat een breder forum ontstaat voor het verder vitaliseren van de aanwezige vernieuwingsdynamiek bij het nieuwe leerplan.

### 3.1.1.2 Project algemene vakken in het bso tweede graad Verzorging-voeding (leerplan D/2012/7841/014)

#### **Voldoet**

De leerplandoelen uit de verschillende doelstellingendomeinen worden in de thema's voldoende geïntegreerd en geproportioneerd aangeboden. Het onderwijsleerproces is op de leefwereld en de maatschappelijke redzaamheid van de leerlingen afgestemd. De leerlingenevaluatie is gevarieerd samengesteld en sluit inhoudelijk bij de leerplandoelen aan.

**Onderwijsaanbod** De aangeboden thema's dragen bij tot de algemene vorming en de sociaal-maatschappelijke redzaamheid van de leerlingen. De leerinhouden zijn voldoende op het studieniveau en de leefwereld van de leerlingen afgestemd. Enkele thema's worden ervaringsgericht met multimedia en studiebezoeken ondersteund. De verschillende doelstellingendomeinen zijn duidelijk herkenbaar in de inhoudelijke uitwerking van de thema's en in het gebruik van actieve werkvormen. De vakgroep volgt het aanbod van de leerplandoelen per thema systematisch op.

De lees-, schrijf-, luister-, spreek- en gespreksvaardigheden zijn functioneel aan de uitwerking van de thema's en de bespreking van actualiteit verbonden. Taaltaken en inhoudelijke verwerkingsopdrachten (informatieverwerving en -verwerking) gebeuren met behulp van taalgerichte leerstrategieën (bijv. leesstrategieën, OVUR-procedure, luister- en spreekconventies). Er is doelgerichte aandacht voor een verzorgde spreek- en schrijftaal. De leerlingen worden ook aangezet tot genietend lezen. De leerplandoelen m.b.t. de rekenvaardigheden zitten eveneens in de uitwerking van de thema's vervat. De koppeling van de rekenvaardigheden aan functionele contexten binnen de thema's is voor verbetering vatbaar. Sommige oefeningen en vraagstukken zijn te theoretisch of kaderen in fictieve 'schoolse' contexten (bijv. omzetten van grootheden, metend rekenen).

De leerplandoelen 'tijd- en ruimtebewustzijn' en 'functionele wetenschappelijke vaardigheid' zitten inhoudelijk in enkele thema's verwerkt. Via het volgen van de actualiteit komen deze doelstellingen eveneens aan bod (bijv. via de leesopdrachten in een actualiteitskrantje of andere actualiteitsopdrachten). 'Inzicht in de inbedding van het eigen leven tussen verleden en toekomst' (leerplandoel 23) en 'het vergelijken van het eigen dagelijks leven met dat uit een andere tijd of op een andere plaats' (leerplandoel 24) zijn daarbij niet altijd optimaal uitgewerkt. Bij referenties naar het verleden en naar andere plaatsen of culturen komen in het teken van de maatschappelijke redzaamheid niet altijd de meest relevante sociaal-maatschappelijke contexten of vergelijkingspunten aan bod.

Enkele gerichte thema's (bijv. 'Zakgeld', 'Help', 'Kritische zin bij het gebruik van ICT-communicatie') en het frequent gebruik van actieve werkvormen garanderen het aanbod van de leerplandoelen 'functionele informatieverwerking en -verwerking' en 'organisatiebekwaamheid'. Bij de oefeningen in de gedocumenteerde leerlingencursus, de opdrachten zelfstandig werk en groepswerk, de presentatieopdrachten en de studiebezoeken horen altijd duidelijke stappenplannen met instructies en zoek- en verwerkingsstrategieën. Daarbij wordt de OVUR-procedure frequent toegepast (oriënteren, voorbereiden, uitvoeren en reflecteren). Op die manier leren de leerlingen begeleid zelfstandig werken volgens een duidelijke planning met gebruik van leerstrategieën en met toepassing van reflectie en zelfevaluatie.

**Uitrusting** De meeste lessen vinden plaats in een vaklokaal dat uitgerust is met multimedia en de minimaal vereiste naslagwerken. Alle leerlingen beschikken over een opzoekboek met informatie en instructies over de basisvaardigheden voor de verschillende doelstellingendomeinen. Bij zelfstandig werk raadplegen ze dit opzoekboek frequent. De leraren leveren voldoende inspanningen om aanvullende authentieke informatiebronnen in het onderwijsleerproces te integreren. De beschikbaarheid van ICT beantwoordt niet aan de minimale materiële leerplanvereisten (zie leerplan, rubriek 8.2). De leraren behelpen zich in de mate van het mogelijke met het reserveren van de computerlokalen. Op die manier zijn er toch geregeld ICT-toepassingen voor informatieverwerking en -verwerking en presentatieopdrachten.

**Evaluatiepraktijk** De leerlingenevaluatie is samengesteld uit gespreide evaluatie en examens. De gespreide evaluatie heeft het meeste gewicht in het eindresultaat (60 %). Ze is gevarieerd samengesteld uit diverse oefeningen en attitudebeoordeling geïntegreerd in het onderwijsleerproces, opdrachten zelfstandig werk, groepswerk en herhalingstoetsen. De evaluatie gebeurt op grond van transparante beoordelingscriteria. De afstemming op de leerplandoelen is voldoende duidelijk. Peer- en zelfevaluatie worden geregeld in de evaluatie van zelfstandig werk, groepswerk en presentatieopdrachten betrokken.

De herhalingstoetsen en de examens zijn doorgaans taxonomisch evenwichtig samengesteld. Kennis, inzicht, vaardigheden en toepassingen op basis van ondersteunende informatiebronnen zijn in de vraagstelling opgenomen. Toch worden hier en daar nog leerinhouden te kennisgericht ondervraagd. Sommige oefeningen en vraagstukken m.b.t. rekenvaardigheden missen functionele context. In het teken van maatschappelijke redzaamheid en functionele informatieverwerking wordt kennis in de toetsen en de examens niet altijd voldoende toepassingsgericht ondervraagd vanuit probleemstellende en functionele contexten. Het examen bestaat uit een schriftelijk en mondeling deel. Het mondeling examen is onder andere bedoeld om ook de spreekvaardigheden te evalueren.

De studieresultaten van de leerlingen zijn overwegend positief. Heel weinig leerlingen slagen niet voor project algemene vakken. In combinatie met de validiteit van de evaluatie, zijn de studieresultaten een voldoende objectieve weergave van de mate waarin de leerlingen de leerplandoelen beheersen.

**Leerbegeleiding** De aandacht voor leren leren is duidelijk herkenbaar in het onderwijsleerproces. Het motiverende klasmanagement, de structuur van de leerlingencursussen en het onderwijsleerproces, het gebruik van het onderzoekboek en de toepassing van leerstrategieën ondersteunen de leerbegeleiding. Het frequent gebruik van actieve werkvormen laat toe de leerlingen individueel te begeleiden en op te volgen. De toepassing van de OVUR-procedure brengt de leerlingen tot reflectie over hun eigen leerproces. Bij oefeningen en zelfstandig werk of groepswork worden de leerlingen altijd geïnformeerd over de te volgen stappen, de leerstrategieën en de beoordelingscriteria. In de leerlingencursus staat bij elk onderdeel vermeld wat de leerlingen moeten kennen en kunnen. De frequente evaluatiemomenten, de toepassing van peer- en zelfevaluatie gaan altijd gepaard met feedback en bijsturing. Daardoor krijgen de leerlingen voldoende gelegenheid om zicht te houden op hun leerprestaties en leerproces.

**Deskundigheidsbevordering** De leerplanrealisatie wordt ondersteund door een doelgerichte vakgroepwerking. De samenwerking in de vakgroep, met de leerplannen als referentiekader, is een hefboom voor ontwikkelingsdynamiek en kwaliteitsverbetering. Er is een verregaande horizontale en verticale samenhang merkbaar in de aanpak van het onderwijsleerproces en de leerlingenevaluatie. Die garandeert gelijkgerichtheid en dus gelijke kansen voor de leerlingen. De leraren staan open voor professionalisering en zelfevaluatie. Ze volgen geregeld vakgerichte en algemeen pedagogische nascholing en winnen informatie in via de pedagogische vakbegeleiding en vakliteratuur. In de vakgroepwerking is er voldoende aandacht voor reflectie. Die leidt tot ontwikkeling en geregelde bijsturing van het onderwijsleerproces (uitwerking van de thema's), de leerlingenevaluatie en het pedagogisch-didactisch handelen van de betrokken leraren.

### **3.1.1.3 BSO tweede graad, het specifiek gedeelte van de studierichting Verzorging-voeding (leerplan D/2010/741006)**

#### **Voldoet**

Tijdens de doorlichting werden volgende vakken onderzocht: gezondheid en welzijn, omgang en communicatie, basiszorg en huishoudzorg. De leerplandoelen worden gerealiseerd. Dit blijkt uit de gunstige leerprestaties van de leerlingen die voortvloeien uit een voldoende leerplangericht onderwijsaanbod en een valide en representatieve evaluatiepraktijk.

**Onderwijsaanbod** De planningsdocumenten getuigen van een doordachte aanpak. Ze bieden een transparant overzicht van de beoogde leerdoelen, de operationalisering ervan in werkopdrachten en de ondersteunende kennis. Het leerplan wordt als referentiekader gehanteerd bij het selecteren en uitvoeren van de onderwijsleerprocessen. Verschillende acties worden ondernomen om de leerplandoelen op een geïntegreerde wijze aan te pakken. De leerplandoelen worden evenwichtig verdeeld over vier componenten. Verder worden de componentoverschrijdende elementen uit alle algemene doelstellingen (AD) nagestreefd in projecten. Het onderwijsleerproces draagt voldoende bij tot het bereiken van de

doelstellingen van het leerplan. Het door het leerplan aangegeven beheersingsniveau wordt gerespecteerd. De communicatie met de leerlingen is respectvol en stimulerend en zowel gericht op inzet als op prestatie.

Het aanbod voor 'gezondheid en welzijn' omvat de component 'zorg dragen voor gezondheid en welzijn' (AD 4). Regelmatige herhaling en reflectie maken de moeilijke inhoud bevattelijk.

'Omgang en communicatie' omvat de componenten 'communiceren in een 1-1 relatie'(AD2), 'in groep werken' (AD 3) en 'ondersteunen bij agogische activiteiten'(AD 5). Bij de invoering van het nieuwe leerplan werd een nieuwe cursus uitgewerkt door de vakgroep. Uit gesprek en nazicht blijkt dat de realisatie van dit nieuwe graadleerplan nog moeilijkheden oplevert inzake de verkaveling van de leerstof over de 2 leerjaren. De vakgroep is zich van deze problematiek bewust, zoekt naar een degelijke oplossing en kan al resultaten voorleggen inzake verticale samenhang. De doelstellingen van het vak 'Communicatie en omgang' zijn essentieel in de directe zorg en niet vanzelfsprekend voor de leerlingen in dit studiegebied.

Meer lesuren voor het aanbieden en inoefenen van deze inhoud kunnen overwogen worden.

'Basiszorg' behandelt de algemene doelstellingen 'kwaliteitsbewust handelen' (AD1) en 'oriënteren op beroepen binnen de directe en indirecte zorg en studiekeuze' (AD9).

In deze component wordt een uitgesproken praktijkgerichte aanpak nagestreefd. Dit blijkt onder meer uit afspraken voor het gebruik van dezelfde cursus, taken en projecten in samenwerking met andere vakken en studiebezoeken.

'Huishoudzorg' omvat 'maaltijdzorg'(AD6), 'linnenzorg' (AD 8) en 'interieurzorg' (AD7). Er worden naast de lessen ook projecten georganiseerd die bijdragen om de leerplanrealisatie een concrete invulling te geven. Er wordt over de hele graad gewerkt met eenzelfde vakterminologie en met werkmodellen. Deze inspanningen zijn kwaliteitsvol en sluiten aan bij het gevoerde talenbeleid op schoolniveau. Ook zijn er afspraken in verband met de inrichting van de werkpost en het toepassen van technieken en vaardigheden. Er is eenzelfde hygiënecontract over de twee graden heen. In maaltijdzorg is het met betrekking tot de receptuur een werkpunt na te gaan welke gerechten echt belangrijk zijn voor de doelgroepen.

De werking van de vakgroep is degelijk en het geregeld collegiaal overleg resulteert onder meer in afspraken over horizontale en verticale samenhang.

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Evaluatiepraktijk</b>     | <p>De leerresultaten zijn zeer goed. De attestering is gunstig. Het studiesucces van de leerlingen is hoog. Uit nazicht blijkt dat de evaluatie evenwichtig is gespreid over de leerplandoelen. In alle klassen wordt eenzelfde manier van evalueren en reflecteren gehanteerd. Algemene attitudes zijn het onderwerp van permanente evaluatie. Hiermee sluit dit vakkenonderwijs aan bij de geldende afspraken op schoolniveau. Opvallende vaststellingen zijn de gelijkgerichte benadering in parallelklassen en het feit dat de evaluatie op voldoende gegevens is gebaseerd.</p> <p>Voor 'huishoudzorg' wordt aanvullend gewerkt met permanente evaluatie. Per trimester werken de leerlingen zelfstandig een menu uit.</p> <p>Voor het deel 'omgang en communicatie' is er naast toetsen en examens ook evaluatie aan de hand van taken en opdrachten. Hier komt het toepassingsniveau uitdrukkelijk aan bod en is er aandacht voor zelfevaluatie door leerlingen.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Rapporteringspraktijk</b> | <p>Voor leerlingen en ouders is er voldoende transparante informatie over het bereiken van de leerplandoelen en over de gebruikte evaluatiemethodes. Bij het begin van het schooljaar wordt via een degelijke kijkwijzer duidelijk omschreven wat er verwacht wordt van de leerlingen en welke toetsen gepland zijn.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Leerbegeleiding</b>       | <p>Het team creëerde over de componenten heen een rijke leeromgeving met aandacht voor de beginsituatie van de leerlingen. Tijdens de lessen wordt de leerstof aanschouwelijk gemaakt. Alle leerlingen worden nauw bij het onderwijsgebeuren betrokken. Het probleemoplossend denken en bereide-neerd handelen wordt gestimuleerd. De leerplandoelstellingen worden opgenomen in de leertips en worden geëvalueerd in de examens. Er gebeuren heel wat acties om het 'leren leren' te stimuleren. Zo wordt geleerd een studieplanning op te maken, de schoolagenda als plannings-instrument te gebruiken, kernwoorden aan te duiden, een woordenlijst aan te leggen en spellingskaarten te gebruiken. De samenvattingen die de leerlingen maken, worden nagelezen. De toetsvragen worden systematisch voorgelezen. Voor leerlingen met dyslexie zijn er ondersteunende maatregelen. Tijdens de proefwerken is er voor deze leerlingen het initiatief 'zorgklas', afgestemd op de specifieke noden bij leerstoornissen. De tips vanuit het GOK- beleid over het opstellen van cursussen en examens worden toegepast. Er is een instroompakket voor nieuwe leerlingen.</p> <p>Er is een goed werkende individuele remediëringaanpak. Indien nodig worden leerlingen doorgestuurd naar een 'begeleid leren'-klasje. Bij problemen die voortvloeien uit de aangereikte thema's proberen ze via een individuele benadering van de leerling de problemen te detecteren en eventueel op te vangen. Indien nodig kan er worden doorverwezen naar externe begeleiding.</p> <p>Er is mogelijkheid tot het volgen van assertiviteitstraining.</p> |

**Uitrusting** De infrastructuur is oud en aan vervanging toe. De schoolleiding geeft aan dat er nieuwe keukens opgenomen zijn in het masterplan, in het kader van het op stapel staande nieuwbouwproject. De keukens zijn nog voldoende uitgerust met de nodige apparaten en huishoudelijke toestellen. De werkruimte en bewegingsruimte zijn niet overal voldoende ruim om gestructureerd te werken en de werkpostinrichting juist te kunnen toepassen.  
Elk klaslokaal heeft een pc, beamer en internet ter beschikking, die functioneel gebruikt worden. Sommige lokalen zijn te klein voor grotere lesgroepen.

**Deskundigheidsbevordering** Er zijn heel wat initiatieven genomen voor het volgen van vakgerichte nascholing, onder meer in het teken van het nieuwe leerplan. Zowel de deskundigheid als de betrokkenheid zijn af te leiden uit de zin voor reflectie alsook uit het volgen van de vernieuwingen binnen het vakdomein. Het is aangewezen om de vakgroepen verder uit te bouwen tot een volwaardig forum voor integrale leerplanstudie.

**Onderwijsorganisatie** De klasgrootte is behoorlijk t.a.v. de leerplanbehandeling. Het blok van 6 opeenvolgende lessen, zoals in één lesgroep van het derde jaar, is niet optimaal.

#### **3.1.1.4 Geschiedenis in het tso derde graad Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan D/2003/0279/006)**

##### **Voldoet niet**

De leerplanrealisatie voldoet niet omdat de leerplandoelen m.b.t. historisch inzicht met onvoldoende diepgang bereikt worden. Historische vaardigheden komen weinig of niet aan bod. De leerplancriteria voor ordening en selectie van de leerinhouden worden onvoldoende gerespecteerd. De leerlingenevaluatie is te weinig op de leerplandoelen afgestemd.

**Onderwijsaanbod** De studie van de 19de en 20ste eeuw gebeurt te eenzijdig op het beschrijvende en verklarende niveau van het historisch denken met hier en daar neiging tot overzichtsgeschiedenis. De historische inhouden worden onvoldoende geordend en geselecteerd op grond van de betrokken leerplancriteria (zie leerplan, rubrieken 4.2.1 en 4.2.2). In leerjaar III,1 is de studie van de sociaal-economische ontwikkelingen in relatie tot de wetenschappen (19de eeuw) te uitgebreid. Mede daardoor komen kenmerkende sociaal-politieke ontwikkelingen, probleemvelden in de Belgische geschiedenis en de wederzijdse beïnvloeding van westerse en niet-westerse samenlevingen te weinig of met onvoldoende diepgang aan bod (zie leerplandoelen 2 en 3). In leerjaar III,2 wordt de leerstof vooral chronologisch opgebouwd met historische feiten en ontwikkelingen in het interbellum, de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog. Ook hier is de uitwerking inhoudelijk te uitgebreid, waardoor er onvoldoende tijd rest voor andere kenmerkende gevallenstudies uit de eigen tijd.

De studie van de historische feiten en ontwikkelingen is veeleer op kennis dan wel op historisch inzicht afgestemd. Het historisch referentiekader wordt niet inzichtelijk geïntegreerd in de studie van de meest kenmerkende ontwikkelingen en probleemvelden van de 19de en 20ste eeuw (zie leerplan, leerplandoelen 1-2 en rubriek 4.2.2). De studie van historische inhouden gebeurt onvoldoende in het teken van onder meer inzichten in kenmerkende probleemstellingen en ontwikkelingslijnen (zie leerplan, rubriek 4.2.2: diachrone benadering), structuren en mechanismen, wisselwerking tussen domeinen van socialiteit (zie leerplan, rubriek 4.2.2:

synchrone benadering), ideologieën en waardestelsels. Deze elementen komen wel aan bod in bijvoorbeeld de studie van de sociaal-economische ontwikkelingen in de 19de eeuw en de studie van de sociaal-politieke ontwikkelingen in het interbellum. Het overgrote belang dat daarbij aan de feiten zelf toegekend wordt (zie ook evaluatie), maakt echter dat de leerlingen onvoldoende naar het niveau van historisch inzicht evolueren. Daardoor worden de leerplandoelen m.b.t. historisch inzicht met onvoldoende diepgang gerealiseerd (zie leerplandoelen 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11).

Het exposé en het onderwijsleergesprek zijn de meest voorkomende werkvormen. De bronnen in de leerlingencursus worden vooral ingezet om het historisch verhaal te illustreren en te ondersteunen. Er is een overheersend aanbod van beeldbronnen, tekstbronnen komen onvoldoende voor. De analyse van de bronnen verloopt hoofdzakelijk leraargestuurd. De leerlingen krijgen onvoldoende kansen om historische vaardigheden zelfstandig te oefenen. In het onderwijsleerproces zijn er zo goed als geen opdrachten waarbij de leerlingen bronnen moeten opzoeken, selecteren, bevragen, vergelijken en verwerken. Er zijn geen oefeningen met toepassingen van heuristiek, historische kritiek en historische redenering. Daarmee worden de leerplandoelen m.b.t. historische vaardigheden onvoldoende aangeboden (zie leerplandoelen 12 - 23).

**Uitrusting** De lessen vinden niet plaats in een vaklokaal. De dataprojectie in de leslokalen wordt hoofdzakelijk gebruikt om het historisch verhaal en het onderwijsleergesprek te illustreren of te ondersteunen. De beschikbaarheid en het gebruik van uitrusting en leermiddelen beantwoorden niet aan de minimale materiële leerplanvereisten. Ze worden zelden of nooit ingezet om de historische vaardigheden met de nodige diepgang te oefenen. De leerlingen krijgen geen zoek- en verwerkingsopdrachten en toepassingen van historische methode met behulp van ICT- of andere informatiebronnen.

**Evaluatiepraktijk** De leerlingenevaluatie is samengesteld uit dagelijks werk en examens. Het dagelijks werk bestaat quasi uitsluitend uit herhalingstoetsen. Met uitzondering van één taak in leerjaar III,1 is er geen zelfstandig werk in het dagelijks werk opgenomen. Zoek- en verwerkingsopdrachten met toepassing van historische methode komen niet voor in de evaluatie. De frequentie en de validiteit van de herhalingstoetsen is beperkt, waardoor ook het formatief karakter ervan minimaal is (zie leerplan, rubriek 5.7.2).

De vraagstelling in de herhalingstoetsen en de examens sluit bij het onderwijsleerproces aan, maar is onvoldoende op de leerplandoelen afgestemd. De evaluatie is taxonomisch onvoldoende geproportioneerd opgebouwd rond kennis, inzicht, vaardigheden en toepassingen. De inhoud van de vragen sluit onvoldoende bij de leerplandoelen aan. De vragen peilen bijna uitsluitend reproductiegericht naar de kennis van aangeleerde feiten, verklaringen en bronnenbespreking. Er zijn slechts enkele vragen m.b.t. historisch inzicht: het al of niet correct zijn van beweringen of stellingen verantwoorden. De vragen op basis van beeldbronnen, diagrammen of kaarten peilen niet doelgericht naar de toepassing van historische vaardigheden (zie leerplandoelen 12 - 23).

De eindresultaten voor geschiedenis voldoen voor de meeste leerlingen. Gezien de evaluatie niet valide is, zijn de resultaten geen objectieve weergave van de mate waarin de leerlingen de leerplandoelen beheersen.

**Leerbegeleiding** Het onderwijsleerproces verloopt hoofdzakelijk centraal gestuurd. De didactische werkvormen ondersteunen onvoldoende het leren van de leerlingen op het niveau van de derde graad. Er is bijna uitsluitend aandacht voor het cognitief en memoriserend leren en onvoldoende voor informatieverwerking en -verwerking en het bijhorend probleemoplossend leren. Actieve werkvormen en zelfstandig werk komen zelden of nooit voor. De leerlingen worden gericht voorbereid op de herhalingstoetsen en de examens. In de lessen en de leerlingencursus wordt duidelijk gemaakt wat de leerlingen moeten kennen en kunnen. Er is ook voldoende feedback op de leerprestaties van de leerlingen. De frequentie en de validiteit van de evaluatie zijn echter te beperkt om ondersteunend en remediërend te zijn voor het leerproces van de leerlingen.

**Deskundigheidsbevordering** De vakgroepwerking geschiedenis vertoont weinig inhoudelijke diepgang. In de derde graad waren er in de laatste jaren weinig of geen initiatieven ter bevordering van de vakdeskundigheid. De vakinhoudelijke en vakdidactische deskundigheid zijn aan actualisering toe.

### 3.1.1.5 TSO derde graad, het specifiek gedeelte van de studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (leerplan D/1999/0279/022)

#### **Voldoet**

De leerplandoelen worden goed gerealiseerd. De studieresultaten zijn gebaseerd op een valide en representatieve evaluatiepraktijk en op een leerplangericht en samenhangend onderwijsaanbod.

**Onderwijsaanbod** De vaststellingen hebben betrekking op volgende vakken: expressie, de deelvakken van het vak opvoedkunde (beroepsgerichte pedagogiek, psychologie, ortho(ped)agogiek, ortho(ped)agogische vaardigheden, wetgeving), verzorging (beroepsgerichte zorgkunde) en stage.

Het onderwijsaanbod van de onderzochte vakken vertoont een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Ten eerste is er een sterke leerplangerichtheid. Op enkele uitzonderingen na komen alle leerplandoelstellingen aan bod. Er gaat daarbij ruime aandacht naar de wisselwerking tussen theorie en beroepspraktijk en naar de persoon van de opvoeder/begeleider. Bij vele leeractiviteiten wordt immers uitgegaan van realistische situaties of problemen uit het werkveld. In enkele uitzonderlijke gevallen worden referentiekaders aangereikt op een theoretische wijze zonder oriëntatie op de beroepstaak. Ten tweede is in nogal wat vakken het aanbod uitgebreider en meer diepgaand dan wat het leerplan voorop stelt. Dit heeft dikwijls te maken met een geactualiseerde invulling van het vak of met andere verantwoorde keuzes, maar het geheel resulteert in een vrij zware opleiding. Ten derde realiseert het team een grotendeels samenhangend en doordacht curriculum. Dit blijkt uit de gezamenlijke planning aan de hand van een raamplan, uit de vakoverschrijdende projectwerking, uit de frequente verwijzingen naar andere vakken en naar de stages. Het is steeds duidelijk wat waar en wanneer aan bod komt, maar soms is de timing van de leeractiviteiten niet gunstig voor een optimaal samenhangende aanpak.

Aanvullend gelden volgende vakgebonden vaststellingen.

De leerplanrealisatie voor het vak expressie vertrekt vanuit een doordachte opbouw waarbij in III, 1 een brede basis wordt gelegd en in III, 2 vooral drama en dans worden uitgediept. Er wordt zowel gewerkt aan de eigen beheersing van expressievormen als aan de doelgroep- en beroepsgerichte toepassing ervan. Expressievormen worden geïntegreerd benaderd en aangewend met het oog op het organiseren van activiteiten.

Het onderwijsaanbod van het vak beroepsgerichte pedagogiek is sterk gericht op actief leren. Er zijn talrijke verwervings- en verwerkingsopdrachten en er wordt gebruik gemaakt van gevarieerde werkvormen. Het gezin als opvoedingsmilieu wordt zeer uitgebreid behandeld. Dit gaat ten koste van de diepgang waarmee de school, de vriendengroep en media aan bod komen.

In het vak psychologie is er een sterke klemtoon op de samenhang binnen de verschillende onderdelen van het vak en met andere vakken. Er is ook ruime aandacht voor het aanreiken van wetenschappelijke referentiekaders. In het onderdeel ontwikkelingspsychologie zijn de pedagogische wenken inzake omgang en opvoeding bij het lagere schoolkind minder sterk uitgewerkt dan bij de andere ontwikkelingsfasen.

De doelen i.v.m. de schoolrijpheid van kleuters en de functies van de kleuterschool als pedagogisch milieu komen niet aan bod. Bij het onderdeel algemene psychologie worden enkele doelen i.v.m. behoeften, gevoelens en emoties te oppervlakkig uitgewerkt.

De aandacht voor reflectie op ortho(ped)agogische vraagstukken en op ortho(ped)agogisch handelen is een duidelijke meerwaarde voor de leerplanrealisatie van het vak ortho(ped)agogiek. Dat geldt ook voor het benaderen van het vak vanuit bredere maatschappelijke referentiekaders. Er gaat tevens aandacht naar recente ontwikkelingen in het vakgebied.

In het vak ortho(ped)agogische vaardigheden worden praktijkgerichte kaders, vaardigheden en technieken aangereikt, ingeoeft en toegepast binnen relevante contexten. Het cursusmateriaal in III, 2 is evenwel te sterk gericht op ortho(ped)agogisch handelen met zorgvragers en te weinig op teamwerking. Nieuw ontwikkeld materiaal en de toepassing van een aantal vaardigheden binnen een vakoverschrijdend project zorgen ervoor dat ook dit onderdeel in de nabije toekomst met de nodige diepgang aan bod komt.

In het vak wetgeving wordt een zeer actuele en gedetailleerde invulling gegeven aan de leerplandoelstellingen. De benadering is evenwel vrij theoretisch. De doelen uit de rubriek 'algemene beginselen van het recht' worden uitgebreid behandeld. De behandeling kan soms functioneler.

Conform het leerplan is er in de aanpak van het vak beroepsgerichte zorgkunde een integratie van zorghoudingen en zorgvaardigheden. Bij het aanleren en inoefenen van vaardigheden is er systematisch aandacht voor methodisch werken. Het doel i.v.m. dagelijkse omgevingszorg komt eerder impliciet aan bod.

De stage is ondersteunend voor de leerplanrealisatie. De stagedoelen sluiten naadloos aan bij de leerplandoelen. De stageactiviteiten- en opdrachten zijn een afspiegeling van de verschillende opleidings-componenten. Er is een logische opbouw van III, 1 naar III, 2. De activiteiten zijn afgestemd op de stageplaatsen. Leerlingen komen met verschillende voorzieningen in aanraking.

**Onderwijsorganisatie** Een aantal aspecten van de onderwijsorganisatie bevorderen de leerplanrealisatie. Zo is gekozen voor zoveel mogelijk aaneensluitende lesuren. Voor expressie en zorgkunde zijn er kleinere klasgroepen. De lesuren voor expressie zijn in III, 1 gegroepeerd in halve dagen wat meer mogelijkheden biedt voor het organiseren van doelgroepgerichte activiteiten. Het organiseren van blokstages met recuperatieuren versterkt de realiteitsgebonden aanpak van het werkplekleren. De stagecoördinatie biedt een meerwaarde, onder meer voor de administratieve organisatie, voor de planning, voor visie- en instrumentontwikkeling, voor het organiseren en ondersteunen van de begeleiding, voor contacten met de stageplaatsen.

Een belemmerende factor is de planning van de stage in III, 2 zeer vroeg in het schooljaar. Dit zorgt ervoor dat de stage niet optimaal als instrument voor integratie wordt benut.

**Evaluatiepraktijk** De evaluatiepraktijk is voor alle vakken vrij evenwichtig afgestemd op het leerplan. Dit geldt zowel voor de spreiding over doelen en inhouden als voor het beheersingsniveau. Er is aandacht voor de evaluatie van kennis en inzicht maar voor de meeste vakken overwegen terecht toepassingsgerichte vragen en opdrachten. Soms valt een zeer hoge moeilijkheidsgraad op. Af en toe zijn toepassingsvragen een vorm van verdoken reproductie omdat er geen transfer is aan de hand van nieuw materiaal. Er is bijna steeds een gelijkgerichte aanpak van parallelklassen maar in enkele gevallen zijn er nog significante leraargebonden verschillen. Deze vaststelling geldt ook voor de overgang van III, 1 naar III, 2 binnen eenzelfde vak. De evaluatiecriteria zijn transparant. Het team werkt met vakgebonden 'leertips'. Hiermee is in concreet waarneembaar gedrag uitgelegd wat van leerlingen wordt verwacht. Toetsen, taken en examens zijn een afspiegeling van deze tips. Er is aandacht voor reflectie op het eigen functioneren in de vakken expressie en zorgkunde, in de stage en in de geïntegreerde proef (gip). Het team hecht veel belang aan een naar eigen zeggen 'permanente evaluatie' in het dagelijks werk. Dit blijkt voor nagenoeg alle vakken ook uit de frequentie van taken, toetsen en opdrachten. Het puntengewicht van het dagelijks werk ten opzichte van de examens (30/70) is in tegenspraak met deze gewenste aanpak.

Bij enkele vakken worden specifieke klemtonen gelegd. Zo zijn er in het vak wetgeving meer reproductie- en inzichtsvragen. Sommige opdrachten bij toetsen en examens peilen al te sterk naar het detailniveau. Bij beroepsgerichte zorgkunde gebeurt de evaluatie van vaardigheden aan de hand van praktijksituaties. Er is daarbij ook peerevaluatie aan de hand van duidelijke criteria. Voor expressie ligt de klemtoon terecht op de evaluatie van vaardigheden en toepassing. Kennis wordt zeer beperkt getoetst. Ondanks de aard van het vak organiseert de school examens voor expressie. Het gaat daarbij weliswaar om praktijkgerichte opdrachten.

De evaluatie van de stages gebeurt zowel in de tussentijdse bespreking als in de eindevaluatie aan de hand van concrete feedback over de mate waarin de stagedoelstellingen worden bereikt en de mate waarin de stageopdrachten tot een goed einde zijn gebracht. Het team ontwikkelde recent een vernieuwd criteriumgericht evaluatieconcept. Dit instrument maakt het mogelijk feedback nog concreter en meer gelijkgericht te formuleren, de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te vergroten, de zelfevaluatie te systematiseren en de transparantie naar ouders en leerlingen te verbeteren.

Door de gevarieerde opdrachten krijgt de gip een voldoende vakoverschrijdend en integratief karakter. De opdrachten zijn deels in de stage en deels in een project geïntegreerd. Er zijn criteria voor de proces-, de product- en de mondelinge evaluatie in de vorm van richtvragen voor de verschillende beoordelaars. Deze criteria zijn niet altijd voldoende duidelijk. Ze zijn ook niet allemaal geoperationaliseerd in concreet en waarneembaar gedrag met aanduiding van een beheersingsniveau.

Wat de evaluatieresultaten betreft, valt op dat de school in deze opleiding meer A- en C-attesten uitreikt dan de Vlaamse referentiegegevens. Aan de basis van de C-attesten liggen meestal samenvallende tekorten bij de onderzochte vakken en in andere vakken, al dan niet in combinatie met

stage. Een kritische reflectie op het aantal C-attesten dringt zich op. De participatie van afgestudeerden aan de vervolgopleiding op het niveau professionele bachelor is ongeveer gelijk aan de Vlaamse referentiegegevens. Het studiesucces van de leerlingen is hoger dan dat van hun Vlaamse studiegenoten.

**Leerbegeleiding** De leerbegeleiding is sterk. Er is veel aandacht voor de loopbaanoriëntering en voor de beginsituatie van de leerlingen bij de aanvang van de opleiding. Instromers worden goed opgevangen. Het zelfgemaakt cursusmateriaal is leerbevorderend omwille van de duidelijke opbouw en de heldere leerafspraken. Het leren wordt ondersteund door een gestructureerde aanpak waarin o.m. schema's, samenvattingen, leertips en begrippenlijsten worden gehanteerd. Er is aandacht voor inzichtelijk en toegepast leren. De mate waarin leerlingen het eigen leerproces dienen te sturen is over de vakken en leerjaren heen niet eenduidig. In de meeste vakken primeert het onderwijsleergesprek. Er is ruimte voor een frequenter gebruik van actieve en gevarieerde werkvormen. Leerlingen worden van nabij opgevolgd. Dit geldt zowel voor het vakkenonderwijs als voor stage en gip. Voor leerlingen met specifieke noden is er een adequate ondersteuning en opvolging, ook in de stage.

De begeleiding van stage en gip is kwaliteitsvol. Voor de stage blijkt dit o.m. uit de goed uitgewerkte ondersteunings- en werkinstrumenten voor leerlingen, uit de handleiding voor stagebegeleiders, uit de degelijke voorbereiding en de frequente stagebezoeken. Leerlingen krijgen ook inspraak in de keuze van de stageplaats, wat de motivatie in de hand werkt. Bij het uitwerken van de gip worden leerlingen ondersteund aan de hand van een leerbevorderende handleiding en van concrete tussentijdse feedback en bijsturing.

Leerlingen kunnen steeds rekenen op remediëring. Ze dienen meestal zelf initiatief te nemen om op het remediëringaanbod in te gaan. Voor stage is er een remediëringaanbod op het vlak van assertiviteit en expressie. De registratie van en communicatie over vakgebonden remediëring zijn beperkt.

**Uitrusting** De uitrusting is voor de meeste vakken voldoende ondersteunend voor de leerplanrealisatie. De lesomstandigheden voor expressie zijn bijzonder gunstig. Voor zorgkunde zijn de oefenpoppen aan vervanging toe. Sommige lesruimtes zijn klein in verhouding tot de grootte van de klasgroepen. Dit belemmert het gebruik van actieve werkvormen. Het digitaal platform van de school wordt meer en meer aangewend met het oog op didactische ondersteuning. In de lespraktijk zelf is de integratie van ICT beperkt.

**Deskundigheidsbevordering** De deskundigheid en de betrokkenheid van het team op de kwaliteit van de opleiding zijn hoog. Het team reageert positief op externe impulsen en is gericht op ontwikkeling. Zo resulteren de contacten met het werkveld in aanpassingen aan de stage en is er netwerking met andere scholen die dezelfde opleiding aanbieden. Er is frequent formeel en informeel overleg over een brede waaier aan onderwerpen, zowel op vakniveau als voor het geheel van de specifieke vorming.

### 3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

| Onderzochte erkenningsvoorwaarde                                                                                                                                                                        | ja, neen |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)                                                                                                     | ja       |
| Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)                                                                       | ja       |
| Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40) | ja       |

### 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

| Onderzochte regelgeving                                                                                                                                                                                         | ja, neen |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)</b>                                                                                            | ja       |
| • de bijdrageregeling en afwijkingen                                                                                                                                                                            | ja       |
| • bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis                                                                                                                                                     | ja       |
| • het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëingsmaatregelen                                                                                                                                               | ja       |
| • de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen                                                                                                                               | ja       |
| • studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat                                                                                     | ja       |
| • engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)                                                                                                                  | ja       |
| <b>Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)</b>                                                                                                              | ja       |
| <b>Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)</b>                            | ja       |
| <b>Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)</b>                                                                                            | ja       |
| <b>Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)</b> | ja       |
| <b>Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex so, art. 115, tweede en derde alinea 252, § 1b en 252, § 2)</b>                                                                | ja       |
| <b>Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, tweede en derde alinea 252, § 1b en 252, § 2)</b>                                                                         | ja       |
| <b>Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)</b>                                                                                                            | ja       |

## 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

### 4.1 Welzijn

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

### 4.2 Begeleiding

#### 4.2.1 Leerbegeleiding

**De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, doeltreffendheid, ontwikkeling.**

##### *Motivering*

De school ziet de leerbegeleiding als één van haar belangrijkste opdrachten. Dit staat helder en expliciet geformuleerd in een engagementsverklaring bij het pedagogisch project, waarbij de school zich bewust profileert als leef- en leerschool.

De leerbegeleiding maakt deel uit van een drielijnenmodel dat als frame dient voor de leerlingenbegeleiding. De visie op en de werking van de leerbegeleiding zijn het resultaat van een tiental jaren ontwikkelwerk. Er kwamen ook heel wat impulsen vanuit de werking gelijke onderwijskansen (GOK). Naast de specifieke GOK-uren (19), investeert de school BPT-uren (bijzondere pedagogische taken) en engageren veel leraren zich om op tal van momenten allerlei vormen van leerondersteuning aan te bieden, onder meer via inhaallessen.

De visie op leerbegeleiding vertrekt vanuit drie invalshoeken: leren leren, leerzorg en taal. De werking op het vlak van leren leren bevat heel wat preventieve en remediërende initiatieven.

Preventieve acties zijn: een sessie 'leren leren' voor alle leerlingen van het derde en vijfde leerjaar, studietips vanuit de GOK- werking voor zowel leerlingen als ouders, de begeleiding door de klassenleraar zoals i.v.m. de planningsagenda, de mogelijkheid tot het volgen van begeleide studie en recenter ook de vakgebonden studietips.

De strikte toepassing van dit laatste vertoont wel vakgroep- en leraargebonden verschillen. Ook het aantal remediërende initiatieven is talrijk.

Voor tweedegraadsleerlingen is er de klas begeleid leren met focus op allerlei aspecten van leren leren. Voor leerlingen derde graad is er op vraag van de leerling, de ouders of de vakleraar de mogelijkheid tot individuele studiebegeleiding. Hierbij wordt sterk ingezet op motivatie en zelfbeeld. Verder biedt de school i.s.m. het CLB (centrum voor leerlingenbegeleiding) een aantal sessies rond faalangst aan in de derde graad.

De school evalueert haar leerbegeleiding geregeld en komt zo ook tot nieuwe initiatieven. Zo is onlangs de takenstudie op vrijdag gelanceerd en heel recent de 'peer teaching': leerlingen helpen leerlingen. De school maakt ook werk van inkleuring van de leerbegeleiding. Dit etaleert zich onder meer in de specifieke remediëring bij de stage. Deze uitgewerkte oefeningen - bedoeld als groei in assertiviteit, expressie, communicatie en zelfbeeld - bieden een heuse meerwaarde bij het schooleigen en heel ruim pakket stage.

De leerzorg voor leerlingen met specifieke noden start met een zorgvuldige intake uitgewerkt via een stappenplan bij inschrijving. Sinds kort wordt meer nadruk gelegd op de zelfredzaamheid van de leerlingen. Zorg wordt minder eenzijdig vanuit leraren of begeleiders gestuurd. Leerlingen kiezen een contactpersoon voor opvolging en kunnen zorgmaatregelen voor de examens vragen. Er zijn maatregelen in de gewone klas en in de zorgklas. De begeleidende klassenraad moet deze goedkeuren.

De school voorziet ook infosessies voor leerlingen over leer- en ontwikkelingsstoornissen en over zorgmaatregelen. De individuele begeleidingsplannen worden tussentijds geëvalueerd en bijgesteld. Er zijn ook begeleidingsplannen voor stage met duidelijke taakomschrijving voor alle betrokkenen. De school nam deel aan een proefproject voor leerlingen met leerzorg die doorstromen naar het hoger onderwijs. Dit project is voorbij, maar de school blijft werken aan de samenwerking met hogescholen met het oog op het verlagen van de zorgdrempel voor haar leerlingen.

De school beseft het belang van taalondersteuning als een hoeksteen van de leerbegeleiding. Binnen het talenbeleid zijn er tal van uiteenlopende initiatieven om zowel de omgang met de spreek- als schrijftaal te verstevigen.

De school spant zich in voor de verdere professionalisering op het gebied van leerbegeleiding. Dit blijkt uit overzichtslijsten van gevolgde nascholing, waaronder zelfs een aantal langere leertrajecten. De schoolleiding waakt ook over het multipliceren van de verworven expertise.

Uit nazicht blijkt dat de school voor haar talrijke vormen van leerondersteuning veel inspanningen levert voor een stipte schriftelijke communicatie met de ouders. De school ontvangt ook heel wat ouders voor een gesprek over de leerbegeleiding van hun kinderen.

Het leerlingenrapport verstrekt info over de studiehouding. Deze handelt overwegend over algemene leerattitudes en weinig over vakgebonden studietips of attitudes.

Over het algemeen wordt de leerbegeleiding goed geregistreerd in het leerlingvolgsysteem. Uit nazicht blijkt dat nog niet alle leraren erin slagen om diagnose, remediëring en opvolging adequaat en bondig te formuleren.

De school kan de talrijke inspanningen voor leerbegeleiding aanzienlijk sterker inzetten bij haar rapporteringspraktijk. Dit geldt in het bijzonder voor de onderbouwing van de attestering, de uitgestelde beslissingen en de registratie van de eindbeslissingen in de notulen en de individuele synthesebladen bij de delibererende klassenraad.

## 4.3 Evaluatie

### 4.3.1 Evaluatiepraktijk

**De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.**

#### *Motivering*

De evaluatiepraktijk wordt niet aangestuurd door een centraal uitgeschreven visie. Er zijn wel initiële afspraken over de organisatie en over gewichten die aan de verschillende onderdelen toegekend worden: ondermeer dagelijks werk en examens of gespreide evaluatie al of niet in combinatie met examens; verhoudingen tussen dagelijks werk en examens, tussen gespreide evaluatie en examens. Deze afspraken zijn vooral afgestemd op het profiel van de onderwijsvormen en op de aard van de vakken. Als gevolg van recente ontwikkelingen (bijv. nieuwe leerplannen) sluiten ze in sommige vakken niet goed meer aan bij de leerplandoelen. In de praktijk leidt dit in sommige vak- en opleidingswerkgroepen tot verdere differentiatie van het evaluatiesysteem. Deze aanpassingen zijn in vele gevallen doelgericht afgestemd op het profiel van de betrokken structuuronderdelen en op de betrokken leerplandoelen. Door het ontbreken van een centrale visie leiden aanpassingen echter niet tot algemene kwaliteitszorg voor leerlingenevaluatie. De evaluatiepraktijk en de koppeling ervan aan de rapportering worden organisatorisch wel voldoende ondersteund.

Voor de inhoudelijke invulling van de evaluatie levert de school weinig expliciete richtlijnen aan. Ze stelt de vakgroepen of individuele leraren verantwoordelijk voor de validiteit van de evaluatie, de kwaliteit van de vraagstelling en de objectiviteit van de beoordeling. In de meeste doorgelichte vakken of studierichtingen blijkt dat de evaluatie voldoende op de leerplandoelen afgestemd is. Aan de meeste evaluatieopdrachten zijn uitgeschreven beoordelingscriteria verbonden. In de vakgroepen, waar goed samengewerkt wordt, is er een grote bereidheid tot gelijkgerichte aanpak van de evaluatie en tot reflectie, die tot bijsturing leidt. In vakken, waar de vakgroepwerking weinig diepgang kent, is de kwaliteit van de evaluatie minder gewaarborgd.

De evaluatie van stages en de geïntegreerde proef wordt niet overkoepelend gecoördineerd, maar verschillend ingevuld naargelang van de studierichting. In alle studierichtingen voldoet de organisatie van de geïntegreerde proef aan de reglementaire richtlijnen m.b.t. het geïntegreerd karakter, de proces- en productevaluatie en de inbreng van externe jury. In alle studierichtingen wordt de opdracht voor de geïntegreerde proef gekoppeld aan de stageactiviteiten. De opdracht is een verwerking van verschillende vormingscomponenten uit de vakken van het specifiek gedeelte. Er is een duidelijk stappenplan met daaraan verbonden evaluatie voor elk van de onderdelen. De evaluatie gebeurt op grond van uitgeschreven beoordelingscriteria. De studieresultaten voor de stage en de geïntegreerde proef zijn doorslaggevend bij de eindbeslissing. Dit staat duidelijk vermeld in het schoolreglement bij de richtlijnen over de evaluatie en de deliberatie.

Naast de evaluatie van de leerprestaties worden ook de attitudes van de leerlingen beoordeeld. De school maakt een duidelijk onderscheid tussen de beoordeling van de vakattitudes en de beoordeling van de leerhouding en de sociale vaardigheden op schoolniveau. De beoordeling van vakattitudes zijn in de vakevaluatie geïntegreerd. Dit gebeurt niet in alle vakken op een voldoende expliciete en valide manier. De beoordeling van de leerhouding en sociale vaardigheden gebeurt op grond van uitgeschreven criteria. De beoordeling is een synthese van de vaststellingen op vak- en schoolniveau, opgemaakt in de klassenraad. De attitudebeoordeling kan meegenomen worden als onderbouwing bij de eindbeslissing op voorwaarde dat duidelijk aangetoond kan worden dat zij medebepalend is voor de studieresultaten. In het schoolreglement wordt terecht gesteld dat de beoordeling van gedrag geen invloed mag hebben op de eindbeslissing.

Dat aan de evaluatie vaak remediëring gekoppeld wordt, is positief. In de meeste vakken wordt frequent geëvalueerd en is er ook frequente reflectie en feedback op de leerprestaties van de leerlingen. Daaraan worden geregeld remediëringsacties gekoppeld. Ook in de begeleidende klassenraden worden remediëringsacties voorgesteld. De acties zelf en de opvolging ervan worden echter niet doelgericht geregistreerd of gerapporteerd in het teken van de onderbouwing van de studieresultaten, de ontwikkeling van leerprestaties en de eindbeslissing op de deliberatie.

De algemene principes, de werkwijze en de procedures van de deliberatiepraktijk zijn op het niveau van de Leielandscholen uitgeschreven (alle scholen van het schoolbestuur). Ze staan duidelijk vermeld in het schoolreglement met verwijzing naar de deliberatiecriteria als bijlage. De deliberatiecriteria voor de studieresultaten zijn uitgeschreven in een matrix met koppeling aan mogelijke attesteringen en clausuleringen. De criteria en daaraan gekoppelde clausuleringen in geval van een B-attest zijn uitsluitend gericht op het studieaanbod van de scholen van het schoolbestuur. Ze zijn minder ondersteunend voor een ruimere studieloopbaanoriëntering. De criteria zijn heel strikt, maar worden in de deliberatiepraktijk afgewogen in de context van het volledige pedagogische dossier van de leerling. Bijkomende proeven worden in de matrix en in het schoolreglement onterecht aangegeven als een legitieme eindbeslissing in de derde graad (vooral in tso). De school maakt echter niet vaak gebruik van deze mogelijkheid en beslist doorgaans enkel in uitzonderlijke en individuele gevallen tot het toekennen van bijkomende proeven, conform de regelgeving.

De uitgangspunten van de deliberatievragen zijn conform de regelgeving. Ze zijn gericht op een prospectieve en oriënterende attestering. Het aantal A-attesten ligt over het algemeen hoger dan de Vlaamse referentiegegevens. Eindbeslissingen zijn gebaseerd op de deliberatiecriteria in samenhang met het volledige dossier van de leerling. In de onderbouwing van de B- en C-attesten komt dit tweede luik niet altijd voldoende uitgesproken naar voren. De motivering gebeurt vaak te eenzijdig op grond van een retrospectieve blik op de negatieve studieresultaten (zie ook rapporteringspraktijk). De school maakt gebruik van de mogelijkheid tot vakantiewerk of waarschuwing in geval van een A-attest met onvoldoende voor een of meerdere vakken. Het vakantiewerk is begeleidend, zoals de regelgeving voorschrijft. Aan de leerlingen met een waarschuwing wordt een engagementsverklaring gevraagd. Het bijbehorend engagement van de school tot begeleiding en remediëring staat in het schoolreglement en in de ondertekende engagementsverklaring van de leerling onvoldoende expliciet geformuleerd.

De school houdt de gegevens over de studieresultaten, de attestering, de adviezen, de vakantiewerken en waarschuwingen van de leerlingen bij. Ze analyseert deze echter niet systematisch met het oog op zelfevaluatie van de evaluatie- en deliberatiepraktijk. Ze volgt de doelgerichtheid en de doeltreffendheid van de evaluatie enkel situationeel op in geval van opvallende studieresultaten of klachten. De school is op korte termijn wel van plan haar leerlingenevaluatie algemeen te evalueren en bij te sturen in het teken van de operationalisering van het vernieuwd pedagogisch project (in samenhang met alle Leielandscholen). In enkele vakgroepen is er doelgerichte reflectie op de evaluatiepraktijk. De reflectie leidt tot bijsturing en openheid voor ontwikkelingsdynamiek. Die komen onder andere tot uiting in het zoeken naar meer aangepaste evaluatievormen, het herwerken van evaluatieopdrachten en beoordelingscriteria, de toepassing van alternatieve evaluatievormen (bijv. peer- en zelfevaluatie door de leerlingen).

### **4.3.2 Rapporteringspraktijk**

**De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning.**

#### *Motivering*

De school rapporteert voldoende frequent over de studieresultaten van de leerlingen via de dagwerkrapporten, de verzamelmappen van taken en toetsen, de trimester- of semesterrapporten, het jaarrapport en recentelijk de digitale rapportering. Over de integrale opdrachten, de geïntegreerde proef en de stages wordt apart gerapporteerd. De eindresultaten worden wel opgenomen in het trimester-, het semester- of het eindrapport. De school besteedt veel aandacht aan de communicatie met de ouders over de leerprestaties van de leerlingen.

In de dagwerkrapporten staan de resultaten van taken en toetsen of andere evaluatieopdrachten cijfermatig vermeld. Er is ruimte voor commentaar per vak. Deze wordt zelden ingevuld met diagnostische informatie of met verwijzing naar remediëring of de effecten daarvan. De informatiewaarde van de rapportering over integrale opdrachten, de geïntegreerde proef, de stage en de schoolattitude (leerhouding en sociale vaardigheden) is groter, omdat de beoordeling gekoppeld wordt aan beoordelingscriteria of meer diagnostische commentaren bevat. De trimester-, semester- en jaarrapporten bevatten een cijfermatige verrekening per vak van de studieresultaten voor dagelijks werk en/of gespreide evaluatie en/of examens. De resultaten van de leerling worden gekoppeld aan een klasprofiel. Er is geen ruimte voor diagnostische commentaren bij de studieresultaten per vak. Onderaan het rapport wordt een beschrijvend oordeel geformuleerd over de leerhouding en de sociale vaardigheid van de leerling (schoolattitude).

De eindbeslissing van de delibererende klassenraad wordt gemotiveerd in de notulen. Ze wordt aan de ouders gerapporteerd via een syntheseblad. De motivering van B- en C-attesten bevat de vermelding van de tekorten, de formulering van de clausulering (in geval van een B-attest), bijbehorende standaardformuleringen en een advies. De beslissing is veelal te eenzijdig georiënteerd op een retrospectieve blik op de negatieve studieresultaten, ontwikkeling en studiehouding van de leerling. De standaardformulering concretiseert onvoldoende de individuele context die aanleiding heeft gegeven tot de eindbeslissing. Er zijn zelden verwijzingen naar concreet ondernomen remediëring en de effecten daarvan. De bijbehorende adviezen zijn vaak algemeen geformuleerd; ze onderbouwen niet altijd voldoende concreet de loopbaanoriëntering van de leerling.

## 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Het algemeen beleid van de school is in grote mate georiënteerd op de reorganisatie van het scholenbeleid op het niveau van het schoolbestuur. Het schoolbestuur wil het studietoeraanbod van zijn scholen rationaliseren. Daaraan zijn een herschikking van het onderwisaanbod per campus, een masterplan met nieuwbouw en renovatie en de operationalisering van een gemeenschappelijke visie (pedagogisch project) verbonden. In deze context worden het algemeen beleid, het personeelsbeleid, het financieel en materieel beleid en het onderwijskundig beleid in alle scholen van het schoolbestuur op elkaar afgestemd.

De school wordt geleid door een directieteam dat bestaat uit twee adjunct-directeuren waarvan een het ambt van directeur waarneemt. Zij werken complementair samen vanuit een duidelijke taakverdeling. In het beleid en de communicatie profileren zij zich expliciet als één team. Het algemeen beleid wordt gekenmerkt door een motiverend en inspirerend leiderschap. Deze wijze van beleidsvoering levert een organische dynamiek op en resulteert in een schoolwerking die zich typeert door spontaniteit en engagement. Deze kenmerken vormen de slagaders van de beoogde leef- en leerschool, zoals vastgelegd in de schoolvisie.

Via deze vorm van beleidsvoering is de schoolleiding er over een tijdspanne van vijf schooljaren in geslaagd om de school opnieuw haar 'élan vital' te geven. Gelet op dit kwaliteitsvol beleidsvoerend vermogen, acht de onderwijsinspectie de school in staat om het vastgestelde tekort voor de leerplanrealisatie geschiedenis in de derde graad tso zelfstandig bij te sturen.

De schoolleiding investeert veel energie in participatieve besluitvorming. Naast het vele overleg binnen het directieteam zijn er de decretaal verplichte overlegorganen. Voorts vormen de graadcoördinatoren, stagecoördinatoren en de technisch adviseur-coördinator een belangrijk forum om de beleidslijnen mee uit te zetten en te concretiseren. De verbreding van dit forum gebeurt met de 'grote Stella-raad'. Deze pedagogische raad is via verkiezing evenwichtig samengesteld en vormt een belangrijk orgaan bij de realisatie van het hele schoolleven. Gekoppeld aan het pedagogisch project vormt een prioriteitenplan met korte en lange termijn doelen de hoofdpartituur voor de participatieve beleidsvoering. Een behoorlijk aantal werkgroepen legt zich toe op specifieke aspecten van de schoolwerking. De leerlingenraad functioneert goed, maar de werking van de ouderraad verloopt moeizaam. Deze belemmering heeft mogelijk haar oorsprong in het feit dat het een bovenbouwschool betreft.

Naast de vele vormen van overleg houdt de schoolleiding ook de vinger aan de pols door het voeren van functionerings- en evaluatiegesprekken.

Het talenbeleid heeft zijn oorsprong in de werking gelijke onderwijskansen. De planmatige uitbouw wordt gestuurd door een dynamisch talenbeleidsteam en dit vanuit goed overleg met de schoolleiding. De betrokkenheid en de responsabilisering van de vakgroepen voor het talenbeleid neemt toe waardoor een ruimer draagvlak ontstaat. De talrijke acties zijn goed afgestemd op de schoolpopulatie en de schoolbibliotheek is een degelijk instrument binnen de werking talenbeleid. Het talenbeleidsteam investeert ruim in de voortdurende sensibilisering van het lerarenteam. Het vergroten van het taalplezier alsook het daadwerkelijk meten van de behaalde resultaten t.a.v. de beoogde doelen, vormen de grote uitdagingen voor de verdere groei van het talenbeleid.

Heel wat facetten van de eigen werking worden geëvalueerd. Dit gebeurt echter overwegend intuïtief en niet op basis van vooropgestelde effecten. Doelstellingen worden immers doorgaans niet meetbaar geformuleerd. De school heeft een aantal schooljaren geleden een zelfevaluatie gemaakt en zich daarbij door externen laten ondersteunen. Dit heeft geleid tot een eerste schuchtere aanzet van interne kwaliteitszorg, weliswaar overwegend fragmentair.

De schoolleiding is zich bewust van het feit dat interne kwaliteitszorg nog niet is ingebouwd vanuit een integrale en cyclische benadering. Daarom neemt men zich voor om een systematische aanpak van kwaliteitszorg uitdrukkelijk mee op te nemen in de herstructurering en de operationalisering van het vernieuwd pedagogisch project van de Leielandscholen.

## **6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL**

### **6.1 Wat doet de school goed?**

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De leerbegeleiding.
- De organisatie, invulling, begeleiding en evaluatie van stages en de dynamische wisselwerking tussen de school en de talrijke stageplaatsen.
- De vak-en opleidingsgebonden samenwerking als hefboom voor kwaliteitsverbetering.
- De ontwikkelingsdynamiek binnen het talenbeleid.
- De zorg voor een positief leef- en leerklimaat.
- De schoolbetrokkenheid van de meeste personeelsleden.
- De communicatie met de ouders.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Het motiverend leiderschap.
- De participatieve besluitvorming.
- De ruimte voor ontwikkelingsdynamiek.
- De planmatige aanpak van het herstructureringsproces.

### **6.2 Wat kan de school verbeteren?**

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De beschikbaarheid en de integratie van ICT in het onderwijsproces.
- De formulering van de mogelijkheid tot uitgestelde beslissingen in de derde graad in de deliberatiecriteria en in het schoolreglement.
- De rapportcommentaren.
- De motivering van de B- en C-attesten.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- De systematische aanpak van de kwaliteitszorg.

### **6.3 Wat moet de school verbeteren?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De leerplanrealisatie voor geschiedenis in het tso derde graad Jeugd- en gehandicaptenzorg (wordt niet opgevolgd).

## 7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

### 7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

**GUNSTIG**

voor alle structuuronderdelen

### 7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

**GUNSTIG**

| Namens het inspectieteam                                              | Voor kennisname                            |
|-----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
|                                                                       |                                            |
| <b>Gino Malfait</b><br>de inspecteur-verslaggever                     | Naam:<br>het bestuur of zijn gemandateerde |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling |                                            |